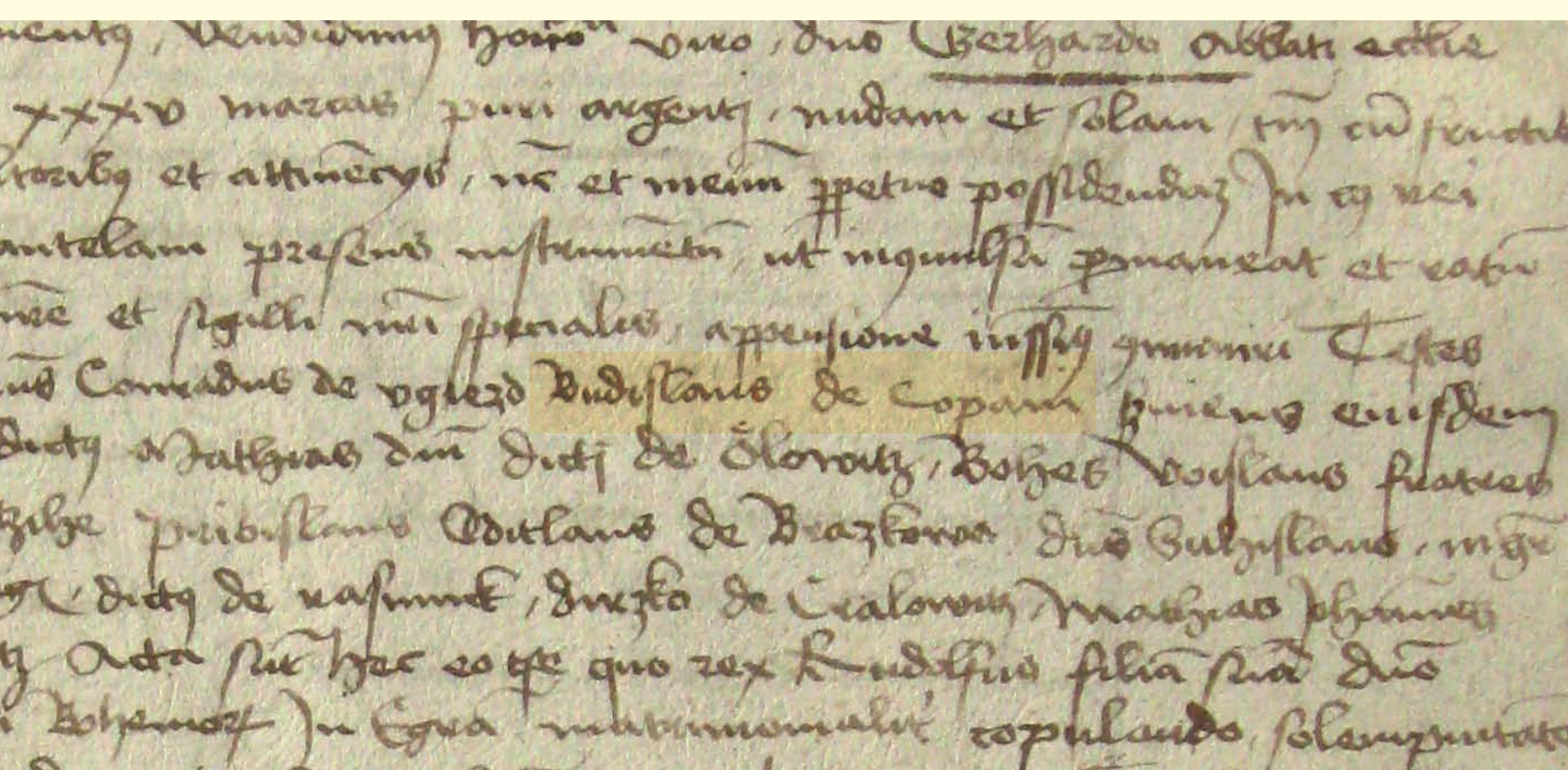

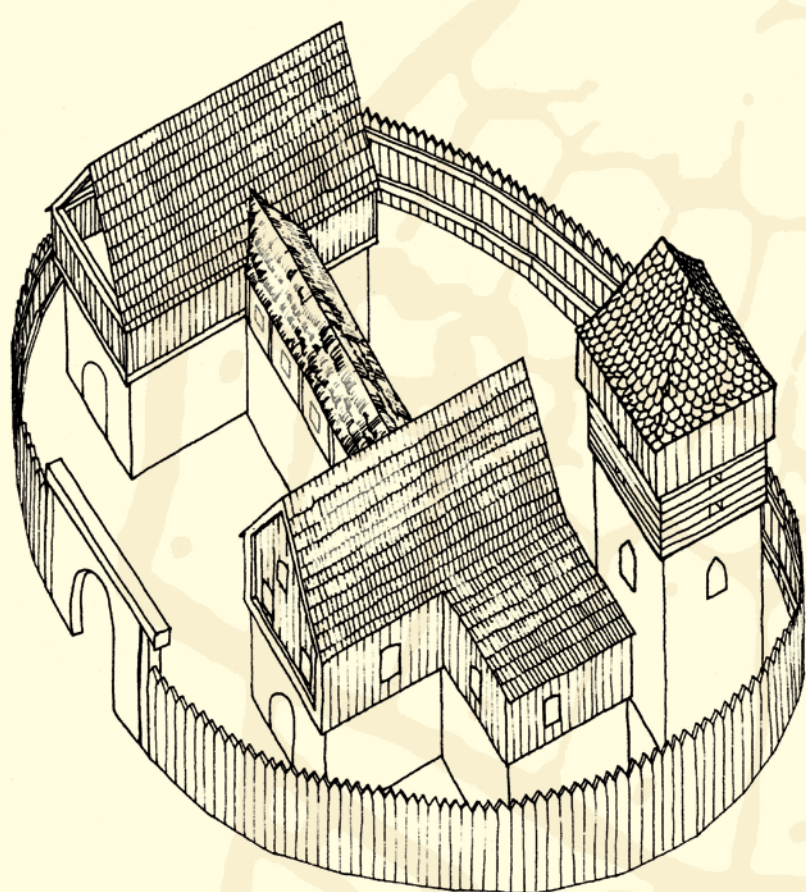
RANÝ A VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

PŘEDNÍ KOPANINA VSTUPUJE DO PSANÉ HISTORIE

Nejstarší písemná zmínka o obci pochází z roku 1285, kdy 1. dubna prodává konvent benediktinského ženského kláštera sv. Jiří na Pražském hradě vinici pod horou Petřínem klášteru v Plasích (cisterciácký klášter severně od Plzně) a to za 35 hřiven čistého stříbra (jedna hřivna cca 250 g). U této transakce byl jedním z mnoha svědků i první jménem známý obyvatel Přední Kopaniny „Budislaus de Copani“ (Budislav z Kopaniny).

Jméno prvního známého obyvatele Přední Kopaniny nalezneme uprostřed listiny (opis listiny z roku 1535).

OPEVNĚNÉ SÍDLO – KOPANINSKÁ TVRZ

Přestože první písemná zmínka o obci pochází až z roku 1285, je zcela zřejmé, že zdejší osídlení musí sahát bezpochyby před polovinu 12. století. Centrem osady byla rotunda s kurií – zemědělským panským dvorem, přičemž intenzivní doklady osídlení tvořené hlinitými vrstvami s úlomky opukových kamenů a raně středověkou keramikou 12. století pocházejí z bezprostřední blízkosti rotundy.

Rekonstrukce rezidenčního dvora drobného feudála podle vyobrazení v Biblia Venceslai Regis – okolo roku 1400.

JEZUITSKÝ DVŮR

Podle ústní tradice a starší literatury je na místo jezuitského dvora lokalizována zaniklá kopaninská tvrz. Čtvercový půdorys je jediným urbanisticky uceleným útvarem vsi a jeho pravidelná dispozice odkazuje na jeho možný fortifikační charakter. Obestavěn byl pravidelně podél vnitřních stran svého obvodu. Dvůr mohl být založen již v průběhu 13. století v těsném sousedství románské rotundy a dosud nelokalizovaného feudálního panského sídla z 12. století. K nejvýznamnějším částem dvora dodnes nepochybně patří barokní brána s jezuitským znakem.

Výřez z katastrálního plánu s vyznačením historických objektů zachycených Stabilmním katastrem v roce 1840 (červeně). Modře původní rozsah vodní nádrže uvnitř hospodářského dvora. Oranžově rotunda sv. Maří Magdaleny a zeleně areál hřbitova. Žlutě kaple sv. Ludmily a Marty – **Muzeum Přední Kopaniny**.

ROMÁNSKÁ ROTUNDA SV. MAŘÍ MAGDALENY

Nejvýznamnější historickou stavbou obce je románská rotunda sv. Maří Magdaleny, která byla postavena v průběhu 1. poloviny 12. století. Původně farní kostel byl postaven jako románská centrála s válcovou lodí o průměru 5,3 m, s podkovovitou apsidou a hranolovou věží o minimálních vnitřních rozměrech 1,9 x 1,7 m. Nástup na tribunu - emporu byl umožněn od jihu portálem v jižní stěně patra věže, přičemž tento vstup evokuje možnou existenci raně středověkého panského sídla situovaného nejspíše jižně od kostela. V nedalekých Tuchoměřicích byli v průběhu 16. století usazeni čeští bratři, kteří zde měli sbor a školu. Z tohoto důvodu je značně pravděpodobné, že v průběhu 16. století měl zdejší kopaninský kostel faráře podobojí.

Rotunda sv. Maří Magdaleny před opravou v 50. letech 19. století.

PŘEDNÍ KOPANINA VSTUPUJE DO PSANÉ HISTORIE

Na počátku 14. století bylo možno za 35 hřiven čistého stříbra koupit například devět koní nebo 38 krav (dále např. 93 prasat, tři sudy rakouského či 17 sudů domácího vína). Výdělky tehdejší pracovníků se v této době pohybovaly od pěti grošů (tesař nádeník) až po 18 grošů (tesařský mistr) za týden práce (z jedné hřivny se razilo cca 60 grošů). Kde konkrétně žil zmiňovaný Budislav bohužel nevíme, ale spolehlivě víme, že obec nesla jméno Kopanina. Toto jméno bývá spojováno se staročeským slovem „kopanina“ či „novina“, tj. nová půda. Informace o Budislavovi pochází z popisu původní listiny opatem Bohuslavem z roku 1535, která se nacházela v pamětní knize „Liber Plazzensis“ kláštera v Plasích.

OPEVNĚNÉ SÍDLO – KOPANINSKÁ TVRZ

Poloha opevněného sídla i jeho konkrétní podoba nám bohužel není známá. Nejpravděpodobněji se nacházelo v jižním či jihovýchodním sousedství románské rotundy, tedy v prostoru centrální části pozdně středověké obce, kterou je možno lokalizovat do místa rozparcelovaného hospodářského dvora v okolí dnešního Hokešova náměstí. Přímo v tomto areálu se nacházel významný zdroj vody, kterým byla ještě v polovině 19. století patrná a dnes již zaniklá vodní nádrž zvaná „Louže“. Vedle historického jádra obce se podařilo identifikovat povrchovými průzkumy několik dalších poloh s doklady raně a vrcholně středověkých sídlištních aktivit 12. a především 13. století (zahrada domu č.p. 122 na parcele parc. č. 428; ulice Do Roklí). Tyto nálezy indikují polohu jednotlivých usedlostí, které zřejmě s mírným odstupem obkroužily centrální panský dvorec s rotundou.

JEZUITSKÝ DVŮR

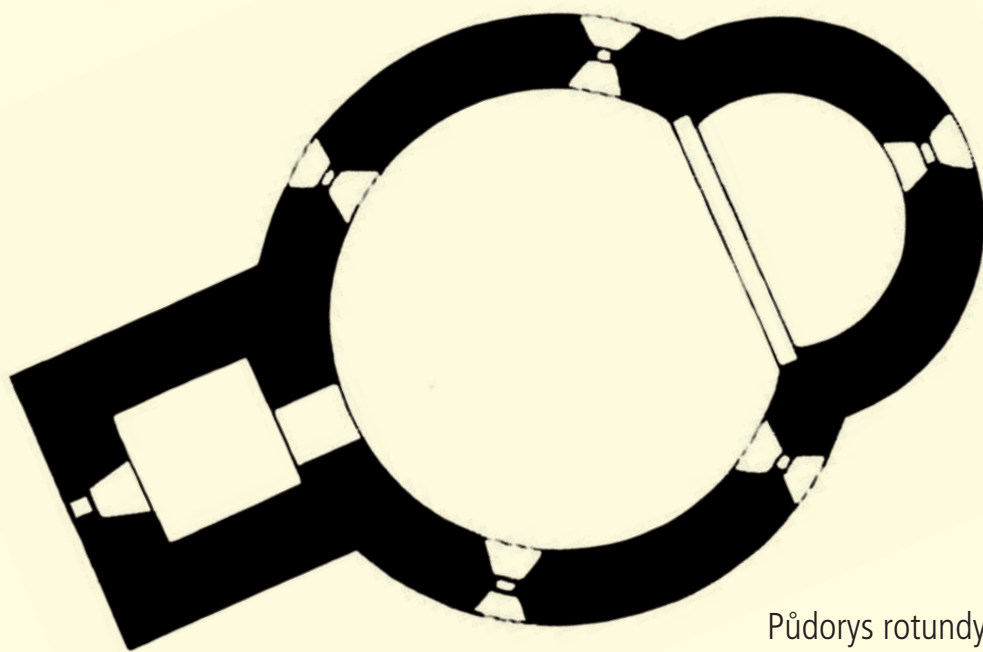
V roce 1566 získal zdejší tvrz od kláštera augustiniánů u sv. Tomáše na Malé Straně malostranský měšťan Izaiáš Velík ze Šonova společně s poplužním dvorem a přilehlým pustým poplužím. Na pozůstatcích starších objektů, zaniklých v průběhu husitských a následných poděbradských válek, byl vybudován novověký hospodářský dvůr. Stavební práce vedl italský stavitel Jan Maria Vlach a podle zachované podrobné relace byly do roku 1571 vystavěny všechny budovy dvora nově z kamene, hospodářské budovy byly již v provozu a nedokončené zůstalo pouze obytné stavení nad klenutým přízemím. Stavbu dvora dokončil až jezuitský řád, který se ke zdejšímu majetku dostal po konfiskacích v roce 1572.

Fotografie uličního průčelí bývalého jezuitského dvora ze spisové agendy Památkového úřadu týkající se opravy tvrze v Přední Kopanině z roku 1943.

ROMÁNSKÁ ROTUNDA SV. MAŘÍ MAGDALENY

V roce 1572 byl na zdejší faru usazen duchovní jezuitského řádu, poté co byla celá ves darována císařem Maxmiliánem tomuto řádu. Po jeho zrušení v roce 1773 kostel přestal být farní a stal se filiálním ke kostelu v Tuchoměřicích. V roce 1779 se zřítla klenba kostela a následně bylo přistoupeno k jeho rozsáhlé renovaci, k níž přispěl významnou měrou penzionovaný rakouský císař a český král Ferdinand Dobrotivý. Právě tato rekonstrukce prováděná mezi lety 1852–1859 stavitelem Karlem Wiesenfeldem zasáhla výrazně do podoby této unikátní památky. Stávající podoba interiéru kostela je novogotická. Nejvýznamnější památkou interiéru kostela je unikátní raně gotická pískovcová křtitelnice, na přední straně zdobená řadou trojlístkových arkád s patrnými písmeny „M A R X“, interpretovanými jako MARIA – KRISTUS.

Půdorys rotundy sv. Maří Magdaleny.

PŘEDNÍ KOPANINA VE STŘEDOVĚKU (14.–15. STOLETÍ)

V období před husitskými válkami vlastnila část obce (1352–1405: Copanina) kapitula sv. Víta a část vsi se nacházela v soukromých rukou (1354: in ... Nakopanynye). V letech 1363 až 1372 patřila část obce například Janovi ze Smilovic a z Kopaniny, následně v letech 1386–1392 Závišovi z Míkovic a Kopaniny a od roku 1392 do roku 1406 Václavu Šraňkovi. Po něm v roce 1406 zdejší ves převzal jeho syn Mikuláš, ale již o dva roky později je v držení Jindřicha ze Ziegelheimu. Ten v roce 1408 Kopaninu prodal i s tvrzí staroměstskému měšťanovi Albertu Chotkovi. Tato zmínka je též prvním písemným údajem, dokládajícím existenci opevněného sídla v této vesnici. Albert Chotek neměl děti a z tohoto důvodu v roce 1416 odkázal ves dětem svého zemřelého bratra Bernarda (Petr a Kateřina). Na zdejší vesnici však měla zapsáno 200 kop grošů věna Albertova manželka Klára, která se po jeho smrti znovu provdala za Jana z Kopaniny. Ti následně společně odkoupili zdejší ves od sirotků Petra a Kateřiny Chotkových a žili zde až do roku 1454. Podobně jako v jiných částech Prahy, i v jejím nejbližším okolí, zabrali zdejší majetky v roce 1421 Pražané a přenechali je Janu Celnému a Vaníčkovi z Radlic. Následně získal tuto část Přední Kopaniny Aleš ze Šternberka. Ten ji však musel vrátit kapitule, jelikož nevlastnil právoplatný zápis.